

T.C.
VAN VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ

7. SINIF
SOSYAL BİLİMLER DERSİ
KAZANIM DEĞERLENDİRME TESTLERİ

1 MADDE 23 — Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması gereği sınırlanabilir. Bu madde gereğince geçen yaz tatilinde Kerem ile ailesi Almanya'ya gitmek için her türlü hazırlıklarını yaptılar. Havaalanına doğru yola çıktılar. Yolda Kerem'in annesi, babasına, "Yolculuk için her şey hazır değil mi? Kimliklerimiz, pasaportumuz, biletlerimiz..." diye sordu. Kerem'in babası kendinden emin bir şekilde "Evet, her şey hazır." diyerek cevap verdi. Artık havaalanına gelmişler, bilet, pasaport, kimlik kontrolü için sıraya girmişlerdi. Sıra kendilerine gelince birden Kerem'in babası telaşlandı. Görevli; kimlik, pasaport ve bilet istiyordu. Kerem'in babası çantasından çıkarıp kimlikleri ve biletleri verdi ama pasaportları bir türlü bulamıyordu. Sıradakiler de artık sabırsızlanmışlardı. Memur, "Beyefendi pasaportları da vermeniz gerekiyor. Yoksa başka bir ülkeye yolculuk yapmanız mümkün değil." dedi ve öyle de oldu. Kerem ve ailesi pasaportları olmadığı için uçağa binemediler.

Yukarıdaki paragrafa göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bir ülkeden başka bir ülke gitmek için pasaport şartı vardır.
- B) Seyahat edebilmek yasal bir haktır.
- C) Hiçbir şekilde seyahat kısıtlanamaz.
- D) Bir yerden başka bir yere gitmek için kimlik şartı vardır.

2 MADDE 23 — Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir. Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması gereği sınırlanabilir. Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Aşağıdaki durumlardan hangisi böyle bir kısıtlanma sürecine girmez?

- A) Salgın hastalıklar nedeniyle bir yerleşim yerine giriş ve çıkışların yasaklanması.
- B) Saldırı ve risk altında olan tehlikeli bölgeler.
- C) Turizmin aktif olduğu ören yerleri.
- D) Doğal afetler ve tehlikeli arazi koşulları.

- 3 MÖ 3000'lerde Mısır medeniyetinde hiyeroglif adı verilen resim yazısı kullanılmaya başlandı. Hiyeroglifteki semboller bazen nesneyi temsil ettiği gibi bazen de bir sesi temsil ediyordu. Örneğin, bir çift bacak, gitmek; bir çift göz, görmek anlamına geliyordu. Hiyeroglifte yazılar sağdan sola, soldan sağa ya da yukarıdan aşağıya doğru yazılıyordu. Sümerlerin ağır kil tabletlerine karşın Mısırlılar papirüs bitkisinden elde ettikleri ve papirüs adını verdikleri bir tür kâğıt kullanıyorlardı. Papirüsler üzerine farklı renkte mürekkepler kullanarak fırça ve tüylerle yazı yazıyorlardı. Papirüsleri rulo hâline getirerek kolayca saklıyorlardı. Mısır'da okuma yazma bilen kâtiplere büyük saygı duyuluyordu. Kâtip olabilmek için ise okula gitmek gerekiyordu. Kâtipler devletin resmî işleri yanında kütüphanelerdeki papirüsleri çoğaltıyorlardı. Bu kütüphanelerden biri de MÖ 300'lerde kurulan İskenderiye Kütüphanesiydi. Çok sayıda el yazmasının olduğu kütüphanede dönemin önemli bilim insanları çalışıyordu. Mısır'a giren her kitabın mutlaka bir örneği burada çoğaltılıp sahibine veriliyor, kitabın aslı ise kütüphanede kalıyordu. Yurt dışından da kitaplar satın alınıp getiriliyordu. Böylece, o zamana kadar dağınık hâlde ve kaybolmak üzere olan birçok eser burada toplandı. Ancak bu kütüphane Roma İmparatorluğu Dönemi'nde yakıldı.

Verilen metinden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

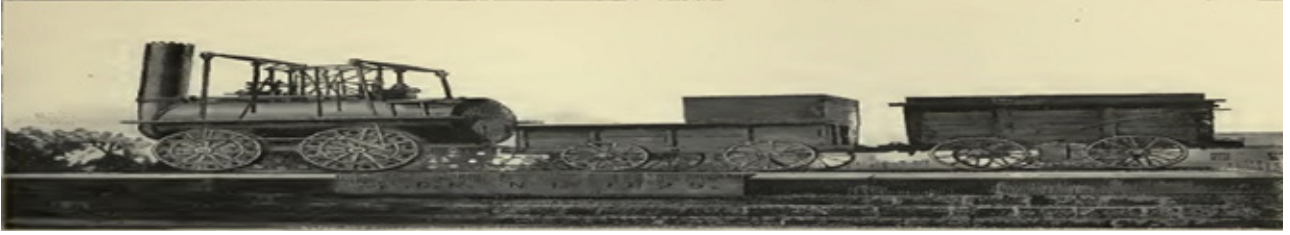
- A) Hiyeroglif yazısında her sembolün bir anlam ifade ettiği.
- B) Kayıt araçlarının medeniyetlerde farklı olduğu.
- C) Kültürler arası bilgi alışverişinin olduğu.
- D) Katiplerin sadece devlet işleriyle uğraştığı.

- 4 MS 100'lerde Çin medeniyetinde kâğıt kullanılmaya başlandı. Tsai Lun (Say Yun) adında bir devlet görevlisi dut ağacı kabuğu, kenevir ve paçavraları suyla karıştırarak ince tabakalar şeklinde hamur hâline getirdi. Daha sonra bu hamuru kurutarak kâğıdı icat etti. Böylece yazının korunması ve yaygınlaştırılmasında önemli bir kolaylık sağlandı. Kâğıt imal etmeyi öğrenen Uygur Türkleri kendi kitaplarını yazdılar. Çinlilerden kâğıt yapımını öğrenen Müslümanlar da bu icadın Orta Doğu'ya yayılmasını sağladılar. Haçlı Seferleri ile Avrupalılar Müslümanlardan öğrendikleri bu buluşu ülkelerine taşıdılar. Zaman içinde kâğıt yapımında yeni yöntemler keşfedildi. Böylece kâğıdın üretimi kolaylaştı, ucuzladı ve yaygınlaştı. Bu sayede kitap sayısı da arttı.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Farklı uygarlıklar birbirlerini etkilemiştir.
- B) Savaşlar bilginin aktarılmasını sağlamıştır.
- C) Bilginin kaydedilmesi sadece kültürü etkilemiştir.
- D) Kağıt üretim teknikleri zamanla gelişmiştir.

5

Buhar makinesini geliştiren James Watt (Ceymıs Vat, 1736-1819), bu makinelerin fabrikalarda kullanılabilmesini sağladı. Bir şirket kurarak geliştirdiği buhar makinesini un, iplik, dokuma ve demir fabrikalarına sattı. Sanayi İnkılabı adı verilen bu gelişme ile Avrupa'da fabrikaların sayısı kısa sürede arttı. Üretimde büyük artış sağlandı. Böylece farklı alanlarda da gelişmeler sağlanmaya başladı.

Yukarıdaki görsel ve bilgi bir bütün olarak ele alındığında aşağıdaki alanlardan hangisinde gelişme sağlandığı söylenebilir?

- A) Turizm B) Hayvancılık C) Ulaşım D) Ormancılık

- 6 Sosyal bilgiler dersinde Türk İslam medeniyetlerini işleyen ders öğretmeni önderlerin bilimsel çalışmalara katkıda bulunduğunu şu örnekle açıklar: Hz. Muhammed, sözleriyle Müslümanları bilimsel çalışmalar yapmaları için teşvik etmiştir. "İlim peşinde koşmak her Müslüman üzerine farzdır." "Kuşkusuz ki âlimler peygamberlerin mirasçısıdır." "Beşikten mezara kadar ilmi isteyin." gibi sözlerle alimlere önderlik yapmıştır.

Bu paragrafı aşağıdaki atasözlerinden hangisi en iyi özetlemektedir?

- A) Çalışmak ibadetin yarısıdır.
B) Yanlız taş duvar olmaz.
C) Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.
D) Çalıştığın ele ise öğrendiğin kendine.

- 7 Türk-İslam medeniyetinde bilimsel gelişmeler Abbasi Devleti döneminde hız kazandı. 8. yüzyıl sonlarında Beytül Hikme adıyla kurulan akademi daha sonra Darü'l-Hikme olarak adlandırılmaya başlandı. Zengin bir kütüphaneye sahip Darü'l Hikme'de her bilim dalı için ayrı bölümler vardı. Burası bilim insanları, sanatçılar, tercümanlar, yazarlar ve şairlerle dolup taşıyordu. Arapçadan Yunancaya kadar çok sayıda dil konuşuluyordu. Sicilya ve Bizans İmparatorluğu kütüphanelerinden getirilen eserler Arapçaya tercüme ediliyordu. Bilimsel gelişmeler daha sonra Türk-İslam devletleri döneminde de devam etti. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde 11. yüzyılda Nizamiye Medreselerinin kurulması ile günümüzdeki üniversiteler düzeyinde eğitim veren okullar açıldı. Gözlemevleri, hastaneler, kütüphaneler açılarak bilimsel çalışmalar desteklendi. Çok sayıda bilim insanı yetişti.

Verilen bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi bu paragrafla ilgili **en kapsamlı** bilgidir?

- A) Bilimsel gelişmeler Abbaside artmıştır.
B) Bilimsel gelişmeler farklı medeniyetlerin katkısı ile oluşmuştur.
C) Medreseler eski eğitim kurumları ve üniversitelerin temelidir.
D) Darül Hikmede resmî dil arapçadır.

8

Astronomi, müzik, mühendislik alanlarında çalışmalar yaptı. Bir planör yaparak uçmayı deneyen ilk bilim insanlarından biridir. İlk denemesindeki başarısızlığına rağmen tasarımı geliştirerek ikinci denemede on dakikadan fazla uçmayı başardı.

Sözü edilen Türk İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) El - Heysem
B) El - Hazini
C) Ibn-i Fırnas
D) Ibn-ı Sina

- 9 15. yüzyıla kadar çok az insan okuma yazma biliyordu. Bunun en önemli nedeni okuyacak fazla şey olmamasıydı. Elle yazılmış kitaplar vardı ancak bunlar hem az hem de pahalıydı. Çinlilerin icad olan matbaa ile baskı yapılabiliyordu. Bu matbaada bütün bir sayfanın tüm harf ve resimlerinin ahşap oyması yapılıyor sonra üzeri mürekkeple kaplanıp baskısı alınıyordu. Bu son derece zahmetli ve zaman alan bir baskı yöntemi idi. Johannes Gutenberg daha gelişmiş bir matbaa icat etti. Bütün bir sayfayı ahşap üzerinde oymak yerine ayrı ayrı madenî harfler hazırladı. Bu harfleri yan yana getirerek kelime ve cümleleri oluşturdu ve basacağı sayfaları hazırladı. Böylece çok daha hızlı basım yapmak mümkün oldu.

Avrupada bilimsel anlamda yapılan bu gelişmeler aşağıdaki gelişmelerden hangisini ortaya çıkarmamıştır?

- A) Kitap fiyatları ucuzladı. B) Bilgi daha hızlı yayılmaya başladı.
C) Araştırmalar azalmaya başladı. D) Bilimsel birikim arttı.

- 10 Kilisenin görüşleri sorgulanamazdı. Örneğin: Galilei, Copernicus'ın Dünya'nın Güneş etrafında döndüğü görüşünü savunduğu için kilise üyelerinden oluşan Engizisyon Mahkemesine çıkarıldı. Bu düşüncesi Katolik Kilisesinin gezegenlerin Dünya'nın etrafında döndüğü öğretisiyle çelişiyordu. Galilei, ceza almamak için mahkemede düşüncelerinden vazgeçtiğini söylemek zorunda kaldı. Ancak Galilei'nin mahkemeden çıkarken alçak bir sesle "Ben ne dersem diyeyim Dünya dönmeye devam ediyor." dediği söylenir. Galilei gibi Avrupa'da düşüncelerinden dolayı yargılanan diğer bir diğer bilim insanı Bruno (1548-1600) idi. Bruno da Copernicus'ın fikirlerini savunduğu için yargılandı ve görüşlerinden vazgeçmediği için ölümle cezalandırıldı.

Paragrafa göre kilisenin engellediği bilimsel gelişmeler baz alınırsa günümüzde bu durum aşağıdakilerden hangisiyle çelişir?

- A) Seyahat özgürlüğü B) Düşünce özgürlüğü
C) Konut dokunulmazlığı D) Din ve vicdan özgürlüğü

- 11 Gazeteci olan Mehmet, ikamet ettiği şehirde boya fabrikasının, atıklarını canlı popülasyonu olan ve şehrin can damarı olan çaya boşalttığını görmüş ve bununla ilgili bir haber yapmaya karar vermiştir. Böyle bir haberin yapılacağını duyan fabrika sahibi hemen Mehmet'i aramış ve bir randevu talebinde bulunmuştur. Randevuyu kabul eden Mehmet fabrika sahibisiyle görüşmüş ve yapacağı haberin ses getirmesi için mutlaka kamuoyuyla paylaşılması gerektiğini dile getirmiş. Bunun üzerine fabrika sahibi tarafından tehdit edilmiştir.

Buna göre Mehmet'in bir gazeteci olarak aşağıdakilerden hangisini yapması doğru olmaz?

- A) Haber yapılırsa oluşabilecek olumsuz bir durum önceden engellenebilir.
B) Tehdit edildiği için yetkili mercilere başvurusunu yapmalıdır.
C) Tarafsızlığını korumalı ve haberi kamuoyuyla paylaşmalıdır.
D) Gerekli nakdi imtiyazlar karşılığında yapacağı haberden vazgeçmelidir.

- 12** Dilekçe, Türk vatandaşları ve Türkiye’de ikamet eden yabancılar tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi ile idari makamlara yapılan dilek ve şikâyetler hakkındaki başvuruları kapsar. Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler. Türkiye’de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esası gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler. Dilekçe verme hakkı yasalarla güvence altına alınmıştır.

Dilekçe verme hakkı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A)** Dilekçe verme ve bilgi edinme hakkı yasalarla güvence altına alınmıştır.
- B)** Kişiler, uğradıkları herhangi bir haksızlık sonucu veya belirli bir konuda bilgi almak amacıyla dilekçe verme hakkına sahiptir.
- C)** Ülkede yaşayan yabancılar da hiçbir şart aranmadan dilekçe hakkından yararlanabilirler.
- D)** Kişiler TBMM ve idari makamlara yazıyla başvuru hakkına sahiptirler.

- 13** İletişimin kişi açısından bireysel amacı ne olursa olsun, temeldeki amacı çevre üzerinde etkin olmak, başkalarında var olan davranış ve tutumları geliştirmek veya değiştirmektir. İletişim, toplumsal yaşamı olanaklı kılar. Bu sebeple de iletişim, toplumsal yaşamın temelidir. İletişim olmadan insanlaşma süreci olmazdı. Bu sebeple toplumsallaşma sürecinin özü de esasında iletişime dayanmaktadır. İletişim, toplum yaşamı esnasında kurulan insan ilişkilerinde paylaşılan ve geliştirilen anlamların zaman ve mekânlara ulaşmasını sağlar.

Aşağıdakilerden hangisi iletişimin amaçlarından biri olarak gösterilemez?

- A)** Toplumsal yaşam sürecinin etkili bir şekilde ilerleyebilmesini sağlar.
- B)** Kişilerarası ayrılmaya sebep olarak toplumun iç dinamiklerine etki eder.
- C)** Düşünce ve fikirlerin başkaları üzerinde etkili olmasını sağlar.
- D)** Tutum ve davranış değiştirmede etkili bir yoldur.

- 14 Daha önceleri çeşitli platformlarda eğitim ile ilgili düşüncelerini dile getiren ünlü yazar Mecit YİĞİT'in başı bir televizyon yayınında sarfettiği cümleler nedeniyle çok ağrıyacak gibi duruyor. Kendisini arayıp bu durumla ilgili bilgi alınmak istenince de "Hakkımda yalan yanlış bir algı yaratıldı. Söylemediğim sözler söylenmiş gibi lanse edilerek hedef gösterildim. Bu işin peşini bırakmayacağım ve bu durum düzeltilinceye kadar durmayacağım. Yasal bütün yollara başvurup daha sonra size gerekli bilgilendirmeleri yapacağım." diyerek telefonu kapattı.

Buna göre yazarın hakkında yanlış haber yapıldığını düşünüp yasal yolla arayacağı hak hangisidir?

- A) Tekzip hakkı
B) Dilekçe hakkı
C) Bilgi edinme hakkı
D) Özel hayatın gizliliği hakkı

- 15 "Gazeteler kanunlar çerçevesinde hürdür. Ancak bunun dışına çıktıkları zaman takibe uğrarlar. Gazeteler, kanunun ve toplum çıkarlarının aksine bir olaya şahit ve bir bilgiye sahip oldukları takdirde gerekli yayında bulunmalıdır."

Mustafa Kemal Atatürk'ün verilen sözüyle ilgili aşağıdakilerden olarak hangisine ulaşılmaz?

- A) Gazeteler kanunda belirlenen kurallara göre haber yapmalıdırlar.
B) Gazeteler haber yaparken sınırsız özgürlüğe sahiptirler.
C) Gazeteler kanun dışı bir olaya şahit olduklarında bu durumu mutlaka yayınlamalıdırlar.
D) Gazeteler toplumun ve kanunun çıkarlarını ön plana alırlar.

1	C
2	C
3	D
4	C
5	C
6	C
7	B
8	C
9	C
10	B
11	D
12	C
13	B
14	A
15	B